

Världens religiösa och politiska landskap före islams uppkomst

Arabien var naturligtvis inte hela världen, och araberna var inte heller det enda folk som var försjunket i Jahiliyyah. Det fanns länder och folk bortom, och Jahiliyyah även där. Världen vid den tiden var i allmänhet uppdelad i tre breda regioner.

I väster låg det bysantinska och romerska världssamfundet, som sträckte sig från vad som nu är det moderna Irak i öster till Atlanten i väster (med undantag för Afrika). Öster om denna region låg dess rival, det persiska riket, som sträckte sig från Irak i väster till Indusfloden i öster.

Den tredje regionen låg öster om det persiska riket och bestod av de mycket åtråvärda men föga kända länderna Indien och Kina. Det fanns andra länder och folk i fjärran östern och fjärran västern, men de var okända. Även om de hade varit kända — skulle de, utifrån vad vi nu vet om dem, inte ha erbjudit en bättre bild, politiskt eller kulturellt.

Världsscenen dominerades av rivaliteten och konflikterna mellan de bysantinska och persiska rikena, tidens två stormakter. Konflikten hade gammalt ursprung. Den tog sig tidigare uttryck genom konflikterna mellan Grekland och Persien (de greco-persiska krigen). När det romerska riket efterträdde den grekiska civilisationen övertogs traditionen av konflikt av Rom, och när det romerska riket i väster gick under år 476 e.Kr. och det romerska riket i öster (det bysantinska riket) etablerades med sin huvudstad i Konstantinopel, ärvde det samma tradition av konflikt med det persiska riket.

Det romerska rikets upplösning i väster påskyndades och åtföljdes av ett antal nordliga folks anstormning: ostrogoterna (östgöterna), visigotterna (västgöterna), vikingarna, frankerna, vandalerna (varav vandalism) med flera. De "civiliserade" romarna kallade dessa förfäder till de moderna tyska, franska, spanska och engelska nationerna "barbarer", och moderna europeiska historiker benämner dessa folks historia från det femte till det tionde århundradet som historien om "de mörka tiderna" i Europa.

Det behöver inte påpekas att islam uppstod i Arabien när Europa gick igenom de mörka tiderna.

Världens religiösa och politiska landskap före islams uppkomst

Ingen av världens tre regioner var dock utan imponerande materiella civilisationer. Indien och Kina kunde skryta med lika hög grad av materiell civilisation som den greco-romerska världen och Persien. På liknande sätt låg varken Petra, Palmyra i norra Arabien, för att inte tala om Assyrien, Babylonien, Fenicien, södra Arabien och Egypten, långt efter i fråga om materiell civilisation. Araberna delade verkligen med andra folk elementen av materiell civilisation i lika hög grad som inom handel och köpenskap. Så delade också de andra folken med araberna de typer av trosuppfattningar, seder och vanor som i islamisk terminologi utgör Jahiliyyah.

De två mest utmärkande beståndsdelarna av Jahiliyyah var polyteism och avgudadyrkan, med alla deras vidskepliga trosuppfattningar och seder. Dessa var inget monopol för araberna utan var mer utbrett bland de mer materiellt civiliserade folken. Medan Indusflodcivilisationen delade med Tigris-Eufratcivilisationen prototyperna av Gilgamesh och andra gudar och gudinnor, bestod det grekiska och indiska gudaväsendet av många motstycken till varandras gudar och gudinnor. Hinduernas Varuna är exakt grekernas Apollon. Precis som grekerna filosoferade och idealiserade sin avgudadyrkan genom en utarbetad teologi och mytologi, utvecklade de gamla hinduerna en lika invecklad och intrikat teologi och mytologi.

Polyteism, avgudadyrkan och vidskepelse var faktiskt djupt rotade i Indien. Rig-Veda, den äldsta av hinduernas fyra Vedas, [128] innehåller visserligen spår av monoteism. [129] Men hinduerna hade fullständigt tappat bort den och i stället förgudade varje tänkbart föremål — stenar, träd, floder, solen, månen, stjärnorna, berg, furstar, djur och till och med könsorganen. De uppställde bilder av dessa och andra gudar och gudinnor i olika former och skepnader och dyrkade dem med utarbetade riter och vidskepliga seder.

Med tiden räknade den hinduiska mytologin ungefär 330 miljoner gudar och gudinnor — ett antal som uppenbarligen var många gånger större än befolkningstalet vid den tiden. Deras hängivenhet för avgudadyrkan gjorde dem till goda skulptörer likt de antika grekerna och romarna. Medan araberna idealiserade och avgudadyrkade några av sina framstående förfäder, gjorde hinduerna inte bara detsamma utan uppfattade dem till och med som Guds inkarnationer. Det var faktiskt hinduerna som först formulerade läran om Guds inkarnation och reinkarnation. Rama och Krishna, bland andra, är för dem inkarnationer av Gud, födda på jorden i mänsklig form. Liksom araberna erkände hinduerna en högste Guds existens, men de gjorde det i form av en Treenighet av tre distinkta personer, Brahma, Vishnu och Shiva. Om araberna tabubelade vissa djur och förbjöd deras användning efter vissa specifika prestationer

Världens religiösa och politiska landskap före islams uppkomst

från deras sida, dyrkade hinduerna ett antal djur, förgudade kon och förbjöd ätande av nötkött (men inte andra användningar av boskapen), även om de rigvediska brahminerna visar sig njuta av nötkött efter hjärtats begär. [130] Genom kast- och oöberörbarhetsystemet hänvisade hinduismen den stora majoriteten av sitt folk, särskilt den "lägsta" ordningen, Shudra, till de djupaste nivåerna av förnedrande. Månggifte var i bruk och kvinnornas ställning i samhället var inte bättre. Äktenskapsbrott och otukt var vanliga, och om hinduerna inte begravde sina unga döttrar levande [131] så brände de sina änkor, unga som gamla, levande med sina döda makar. [132]

Som en protest mot kast-systemets överdrifter och andra missbruk av hinduismen predikade prins Siddhartha tillhörande Sakya-stammen i Kapilavastu (norra Indien), bättre känd som Gautama Buddha (566–486 f.Kr.), buddhismen som formulerade den "åttafaldiga vägen" av "rätt tänkande", "rätt handlande", "rätt hörande" och så vidare. Han undvek att diskutera de invecklade teologiska frågorna och förblev faktiskt tyst även om Gud. Kort efter hans död förvanskades dock hans läror och, på grund av hinduismens inflytande, förgudades han själv och invigdes som en inkarnation av Gud av buddhisterna själva, som började dyrka hans bild. Vid det sjunde århundradet e.Kr. lyckades ytterligare brahmanisk och hinduisk reaktion i praktiken utvisa buddhismen från dess födelselands mark. Medan den fortsatte att upprätthålla en osäker existens i Indiens perifera regioner fann denna förvanskade eller snarare avgudadyrkande buddhism sin väg in i Fjärran östern, Sydostasien och Kina.

I Kina rådde en märklig blandning av konfucianism och taoism. En tredje tendens introducerades i landet av den förvanskade formen av buddhism. Den kunde dock inte göra stora framsteg förrän vid ett senare tillfälle. Konfucianismen och taoismen kännetecknades av många avgudadyrkande och vidskepliga trosuppfattningar och seder. Framför allt dominerade magi, mesmerism och hypnotism det religiösa livet, och dessa behärskades och utövades av prästklassen huvudsakligen för att upprätthålla deras ställning som halvgudar eller demiurger inför den gemene mannen. Allt detta banade väg för de kinesiska härskarna att utge sig för att vara gudar inför sitt eget folk och kräva deras underkastelse och dyrkan som sådana.

Medan detta var den sociala och religiösa situationen i den dåtida "tredje världen" var bilden i de andra två världarna inte bättre. I det persiska riket hade Zoroasters ursprungliga läror till stor del fallit i glömska. Den bok som tillskrivs honom, Avesta, existerade inte i sin ursprungliga form. Ett tillägg till den gjordes av prästklassen på det utdöda Zend-språket och den

Världens religiösa och politiska landskap före islams uppkomst

sammanlagda sammanställningen kom att kallas Zend-Avesta. Bara ett par kopior av den sammanställningen existerade vid tidpunkten för Alexanders invasion. Dessa brändes och förstördes när han erövrade och brände Persepolis år 330 f.Kr. En ersättande Zend-Avesta utarbetades senare. Ur kaoset och förvirringen framträdde å ena sidan eldsdyrkan och å andra sidan förgudandet av godhetens krafter, som kallades Ahura Mazda, och onskans krafter, som kallades Ahriman. [133] Båda kompletterades och åtföljdes av många avgudadyrkande och vidskepliga seder som liknade hinduernas. Ahura Mazda, godhetens gud, liksom elden, dyrkades och tempel och eldplatser uppfördes till deras ära.

I början av det sjätte århundradet förvirrades den redan förvirrade samhällsordningen ytterligare av introduktionen av något kommunistiska reformer föreslagna av en tänkare vid namn Mazdak. Han ansåg att alla sociala problem och onda ting orsakades av människans strävan efter att njuta av vackra kvinnor och att äga rikedomar och mark. Därför förespråkade han avskaffandet av äktenskapsinstitutionen, vilket skulle ge varje man möjlighet att njuta av vilken kvinna som helst, och även avskaffandet av alla äganderätter utom monarken rätt till sina egendomar och skatter. Processen vändes snabbt av kung Anushirwan som efterträdde sin fader Kobad år 531 e.Kr. Ändå rådde bakom fasaden av kejserlig storhet och till synes ointaglig militär makt stor social förvirring och moraliskt kaos i hela de persiska besittningarna.

I den greco-romerska eller bysantinska världen var kristendomen den dominerande religionen. Den bestod inte av Isas (Jesu) ursprungliga läror utan var ett synkretistiskt sammansmältande av dessa med greco-romerska polyteistiska idéer påverkade av Paulus. De utmärkande nyheterna som infördes var läran om inkarnationen, dvs att Jesus var Gud inkarnerad i mänsklig form, och de om Treenigheten och försoningen. Många moderna kristna lärde erkänner nu att läror om inkarnationen och Treenigheten antogs från grekerna. Dessa begrepp var, som kan erinras, också utbredda bland hinduerna. Synkretismen genomfördes i syfte att göra religionen smaklig och lättaccepterad för folket i den greco-romerska världen som hade en lång tradition av polyteism bakom sig. Det bysantinska riket antog och förespråkade den för att stötta riket och vinna anslutning av "barbarerna" och andra som befolkade det. Hädanefter marscherade Paulismen triumferande framåt i kristendomens namn. Läror om och de heliga texterna antogs officiellt vid Nicaearådet år 325 e.Kr. Ändå kunde sekteristiska meningsskiljaktigheter inte utrotas. De mest märkbara av de avvikande var nestorianerna som, på grund av sitt envisande på "Kristi dubbla natur", förföljdes. De flesta av dem fann tillflykt i Bysants rivaliserande persiska rike. På liknande sätt migrerade

Världens religiösa och politiska landskap före islams uppkomst

judar, förföljda av de bysantinska kristna myndigheterna och deras skyddslingar, till Persien, Arabien och på andra håll. Avsmaken mot det bysantinska riket och den kristendom det förespråkade kan bedömas av det faktum att i den förras ständiga konflikt med det persiska riket låg de hedniska arabernas och judarnas sympati i Arabien i allmänhet hos det hedniska persiska riket.

Den bysantinske kejsaren lät bygga vackra kyrkor i varje del av riket där Jesu och Marias bilder placerades och dyrkades tillsammans med sjungandet av lovsånger till "Gud i tre personer". Kyrkor byggdes också till "Guds moder." Den bysantinska statspolitiken formades av drömmen om ett universellt rike och en universell religion. Denna politik ledde till dess ingripande två gånger i södra Arabien (Jemen) genom det kristna Abessinien som ombud.

Dessa rörelser var också av karaktären av kommersiell krigföring med det persiska riket. Efter Abrahams katastrofala fälttåg mot Ka'bah år 570-571 e.Kr. leddes det jemenitiska motståndet mot det abessinisk-bysantinska ingripandet av Sayf ibn Dhi Yazan. På hans begäran sände den persiske kejsaren en kontingent till Jemen sjövägen. Med deras stöd gjorde jemeniterna slut på det abessiniska väldet där. [134] Bysantinerna gjorde ett sista allvarligt försök att plantera kristendomen i Makkah självt genom att åstadkomma ett maktskifte där via 'Othman ibn Al-Huwayrith, men han avvisades till och med av sin egen klan, Banu Asad.

Sådant var religionens och politikens tillstånd i världen runt Arabien. Det framgår tydligt att polyteism, avgudadyrkan, vidskepelse och omänskliga seder rådde mer eller mindre nästan överallt i den då kända världen. I det perspektivet var arabernas Jahiliyyah bara typisk för de vanor, attityder och seder som rådde i världen runt dem. Islams uppkomst var lika mycket en revolution för araberna som den var en stöt och besvikelse för det sasanidiska drömmen om världsdominans och det bysantinska drömmen om ett universellt rike och en universell religion. [135]

Fotnoter:

[128] De andra tre Vedas är Sama, Yajur och Atharva.

[129] Hinduismens fyra Vedas har inte monoteism nämnd i dem på det sätt som många muslimer har (mis)uppfattat — verserna i dessa Vedas förespråkar faktiskt ett begrepp liknande den sufiska läran om Wahdatul-Wajud (vilket betyder att endast Gud existerar och att allt annat är en

form eller inkarnation av Gud). [Redaktören]

[130] Se Rejendralal Mitra, "Beef in ancient India", J.A.S.B., 1872, s. 174-196.

[131] Kvinnlig spädbarnsdödlighet i form av levande begravning av flickor — i modern tid har detta blivit ökänt utbrett i Indien. En rapport i BBC daterad måndagen den 9 januari 2006 lyder: Mer än 10 miljoner kvinnliga födselar i Indien kan ha gått förlorade genom abort och könsval under de senaste 20 åren, enligt medicinsk forskning.

(news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/4592890.stm) [Redaktören]

[132] Denna omänskliga sed, kallad Sati, stoppades genom lag år 1829 av det engelska Ostindiska kompaniets regering i Indien.

[133] Termen Ahura är en mjuk form av Ashura, vilket för hinduerna betecknar demon. Likheten beror på den grundläggande enheten hos de indoariska språken. Även den hinduiska termen Deota (Devta) eller Deva, som betyder gud, liknar det latinskt ursprungliga deity.

[134] Ibn Hisham, I, 62-63.

[135] Slut på avsnittet från "Sirat Al-Nabi and the Orientalists: Vol. 1 A; from the Background to the Beginning of the Prophet's Mission (s. 29 till 64)".

*Utdrag ur boken "The Biography of Prophet Mohammad ﷺ" vol. 1 av
Mohammad Thajammul Hussain Manna*